



СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ЕТНОПСИХОЛОГІЯ»

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Освітньо-професійна програма	«Психологія»
Факультет	Педагогічний
Кафедра	Психології
Семестр	3
Кількість кредитів	3
Мова викладання	українська

Викладач	к.психол.н., доц. Яцюрик Алла Олександрівна
Контактна інформація	alla.yatcyurik@icloud.com

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Навчальна дисципліна „Етнопсихологія” вивчає національні особливості пізнавальних, емоційно-вольових процесів, а також стани і властивості особистості представників конкретних етносів; різноманітність соціальнопсихологічних процесів і явищ, що виникають серед конкретних народів; етнічну свідомість і самосвідомість, етнічні цінності та орієнтації, етнічні мрії, етнічні характери; соціально-психологічні фактори етногенезу та ін.
Мета та цілі	Мета курсу «Етнопсихологія» - є розширення знань студентів з питань національно-психологічних властивостей людини, що уособлює певну етнічну культуру, спосіб життя, вдачу (ментальність), а також прагнення розкрити соціально-психологічні механізми творення і розвитку нації та історію становлення галузі знань щодо психологічних ознак етносу.
Результати навчання	Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань; Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника; Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості; Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

Soft skills:
соціально-психологічні аспекти професійної компетентності, що відповідають заявленим цілям програми

навички комунікації, лідерство, здатність брати на себе відповідальність і працювати в критичних умовах, вміння полагоджувати конфлікти, працювати в команді, управляти своїм часом, розуміння важливості дедлайнів, здатність логічно і системно мислити, креативність.

Пререквізити

Базові знання з дисциплін: «Філософія», «Загальна психологія», «Історія психології», «Вікова психологія», «Соціальна психологія».

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	План, короткі тези	Завдання
Тема 1. Етнопсихологія як наука.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Етнопсихологія як галузь психологічної науки 2. Зв'язок етнопсихології з іншими науками 3. Предмет і об'єкт дослідження етнопсихології 4. Основні етапи розвитку уявлень про предмет етнопсихології 	Опитування, практичні завдання, тести
Тема 2. Проблема етносу та нації в етнопсихології	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психологічна характеристика етносу 2. Умови походження та модифікації етносу 3. Поняття маргінальності 4. Соціально-психологічна сутність поняття "нація" 5. Основні етнічні та культурологічні ознаки нації 6. Поняття про національну ідентифікацію 7. Сучасні процеси національного та державного будівництва 	Опитування, практичні завдання, тести
Тема 3. Основні статичні характеристики етносу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психічний склад етносу <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Структурні компоненти психічного складу 1.2. К. Юнг про архетипи колективного підсвідомого як основи психічного складу етносу 2. Ментальність як інтегральна етнопсихологічна ознака нації <ol style="list-style-type: none"> 2.1. Ментальність та її компоненти 2.2. Поняття про національну ідею та шляхи її реалізації 3. Психологічна суть і зміст національного характеру <ol style="list-style-type: none"> 3.1. Основні структурні компоненти національного характеру 3.2. Діалектика національного та загальнолюдського в національному характері. Фактори розвитку національного характеру 3.3. Д. Чижевський про риси українського національного характеру 4. Національна свідомість <ol style="list-style-type: none"> 4.1. Визначення національної свідомості, її головні ознаки 4.2. Мова та національна свідомість етносу 5. Етнічна самосвідомість 	Опитування, практичні завдання, тести
Тема 4. Характеристики етносу	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проблема етнічної установки в етнопсихології 2. Етнічні стереотипи, їхня структура та зміст. Причини стереотипізації. 	Опитування, практичні завдання, тести

	<p>2.1. Основні соціальні функції стереотипів.</p> <p>2.2. Психологічні механізми засвоєння соціотипової поведінки: соціалізація, наслідування, ідентифікація</p> <p>2.3. Поняття про автостереотипи та гетеростереотипи. Явище "ефекту призми"</p> <p>2.4. Етноцентризм: його ознаки та умови виникнення</p> <p>2.5. Етноцентризм і націоналізм. Роль масової інформації у формуванні етностереотипів</p> <p>2.6. Роль практичного психолога у розв'язанні проблеми зниження етноцентризму та стереотипізації оцінок</p> <p>3. Етнічні конфлікти</p> <p>3.1. Сутність етнічних конфліктів, їх об'єктивні та суб'єктивні умови виникнення</p> <p>3.2. Види етнічних конфліктів і стадії їх розвитку</p> <p>3.3. Стратегії поведінки в етнічному конфлікті шляхи його подолання</p>	
Тема 5. Етнопсихологія українців	<p>2. Загальний підхід до вивчення особливостей українського етносу</p> <p>2. Екологічний чинник</p> <p>3. Взаємодія з іншими народами та формування українського національного характеру</p> <p>4. Вплив геополітичного чинника на український національний характер</p> <p>5. Вплив історичного чинника на формування української</p> <p>6. Вплив релігії</p> <p>7. Сім'я і формування українського національного характеру</p>	Опитування, практичні завдання тести
Тема 6. Етнічні традиції ділового спілкуванні	<p>Знайомство, звернення, привітання</p> <p>2. Ділове листування і телефонні розмови</p> <p>3. Подарунки діловим партнерам</p> <p>4. Діловий етикет у різних країнах</p> <p>4.1. Особливості британського ділового стилю</p> <p>4.2. Американці й ділові стосунки</p> <p>4.3. Ділове співробітництво у Франції</p> <p>4.4. Мова ділового спілкування в Німеччині</p> <p>4.5. Ділове спілкування з японцями</p> <p>4.6. Діловий стиль та етикет у Китаї</p> <p>4.7. Діловий світ Швеції</p> <p>4.8. Ділове спілкування з італійцями</p> <p>4.9. Особливості ведення бізнесу в Іспанії.</p> <p>4.10. Партнерство з корейськими бізнесменами</p> <p>4.11. Бізнес в арабському світі</p>	Опитування, практичні завдання тести

ЛІТЕРАТУРА ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

1. Андреева Г. М. Социальная психология. — М.: МГУ, 1988.
2. Боронеев А. О., Павленко В. Н. Этническая психология. — СПб., 1994
3. Гнатенко П. И. Национальный характер: Монография. — Днепро-петровск, 1992.
4. Гнатенко П. И. Национальная психология: Монография. — Днеп-ропетровск, 2000.
5. Гнатенко П. І. Український національний характер. — К., 1994.
6. Гнатенко П. И., Павленко В. Н. Этнические установки и этнические стереотипы. — Днепропетровск, 1995.
7. Грехем Скотт Дж. Конфликты и пути их преодоления. — К., 1991.

8. *Етнічна психологія: Навч.-метод. посіб. / За ред. В. Д. Хрущ. — Івано-Франківськ, 1994.*
9. *Киричук О. В. Ментальність: сутність, функції, генеза // Мен-тальність. Духовність. Саморозвиток особистості: Тези доп. та ма-теріали Міжнар. наук.-практ. конф. — К.; Луцьк, 1994. — С. 7–20.*
10. *Кон И. С. К проблеме национального характера // История пси-*
11. *хологии. — М.: Наука, 1971. — С. 141–158.*
12. *Кон И. С. Национальные особенности психологии людей // Со-циальная психология. — М.: Политиздат, 1975. — С. 141 — 153.*
13. *Кожанов А. А. Методика исследования национального самосозна-*
14. *ния. — М., 1978.*
15. *Липа Ю. Призначення України. — Л.: Просвіта, 1992.*
16. *Львовичкіна А. М. Етнопсихологія: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2016.*
17. *Павленко В. Н., Таглин С. А. Введение в этническую психологию: Учеб. пособие. — Харьков, 1992.*
18. *Павленко В. Н., Таглин С. А. Факторы этнопсихогенеза: Учеб. посо-бие. — Харьков, 1993.*
19. *Павленко В. М., Таглин С. О. Етнопсихологія: Навч. посіб. — К., 1999.*
20. *Пірен М. Основи етнопсихології: Підручник. — К., 1996.*
21. *Пірен М. Етнополітичні процеси у сучасній Україні. — К., 1999.*
22. *Психология национальной нетерпимости. — Минск, 1998.*
23. *Солдатенко В. Ф., Крижанівський В. П., Левенець Ю. А. Українська ідея: Історичний нарис. — К.: Наук. думка, 1995.*
24. *Стефаненко Т. Этнопсихология: Учебник для высших учебных заведений. — М., 2000.*
25. *Субтельний О. Україна. Історія. — 2-ге вид. — К.: Либідь, 1992.*
26. *Сухарев В., Сухарев М. Психология народов и наций. — Днепро-петровск: Сталкер, 1997.*
27. *Україна на зламі тисячоліть: історичний екскурс, проблеми, тен-денції та перспективи. — К.: МАУП, 2000.*
28. *Хрущ В. Етнопсихологічні аспекти вивчення української ментальності // Ментальність. Духовність. Саморозвиток особистості: Тези доповідей та матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. — К.; Лу-*
29. *цьк, 1994.*
30. *Хрущ О. Почуття людської ментальності // Ментальність. Ду-ховність. Саморозвиток особистості: Тези доповідей та матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. — К.; Луцьк, 1994.*
31. *Шкляр Л. Е. Этнос. Культура. Личность. — К.: Наук. думка, 1992.*
32. *Додаткова*
33. *Бромлей Ю. В. Очерки теории этноса. — М.: Наука, 1984.*
34. *Гнатенко П. И., Кострюкова Л. О. Национальная психология: ана-лиз проблем и противоречий. — К., 1990.*
35. *Григорійв Н. Українська національна вдача. — Вінніпег, 1941.*
36. *Гримич М. Два виміри національного характеру // Наука і сус-*
37. *пільство. — 1991. — № 8. — С. 27–31.*
38. *Данилевский Н. Я. Россия и Европа. — М., 1976.*
39. *Донченко Е. А. Социальная психика. — К., 1994.*
40. *Королев С. И. Вопросы этнопсихологии в работах зарубежных ав-*
41. *торов. — М., 1979*
42. *Лебедева Н. М. Социальная психология этнических миграций. —*
43. *М., 1993.*
44. *Левкович В. В., Танкова Н. Г. Социально-психологические про-блемы этнического*
45. *сознания // Социальная психология и обще-*
46. *ственная практика. — М., 1983. — С. 138–153.*
47. *Рибчин І. Геопсихічні реакції і вдача українця. — Мюнхен, 1966.*
48. *Скребец В. А. Экологическая психология: Учеб. пособие. — К.: МАУП, 1998.*

49. *Современная* зарубешная етнопсихологя. — М., 1979.
50. *Старовойтова Г. В.* Некотрые методологические вопросы оп-ределения предметной области етнопсихологии // Социальная психология и общественная практика. — М., 1983. — С. 127–138.
51. *Шпет Г. Г.* Введение в етническую психологию. — СПб., 1996.
52. *Шулындин П. П.* Национальная психология: структура, сущность, социальная роль. — Горький, 1986.
53. *Шульга Н. А.* Этническая самоидентификация личности. — К., 1996.
54. *Юнг К.* Об архетипах коллективного бессознательного // Вопр. философии. — № 1. — 1988.
55. *Янів В.* Нариси до історії української етнопсихології. — Мюнхен: Вид-во УВУ, 1993.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Загальна політика	Здобувач освіти зобов'язаний відвідувати всі заняття згідно розкладу, не спізнюватися. Дотримуватися етики поведінки. Працювати з навчальною літературою, з літературою на електронних носіях і в Інтернеті. При пропуску лекційних занять проводиться усна співбесіда за темою. Відпрацьовувати практичні заняття. Виконати індивідуальне завдання.
Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку.
Політика щодо академічної доброчесності	Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

ОЦІНЮВАННЯ

Нарахування балів

Види оцінювання	Бали
Змістовий модуль 1 (теми 1-6)	60
Підсумковий контроль (теми 1-6)– залік	40

Розподіл балів для оцінювання успішності студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни